

Työvoimapalveluiden siirto kuntaan, järjestämisvastuu ja suunnitelma työvoimapalveluiden järjestämiseksi

5091/01.05/2023

Kaupunginhallitus 14.08.2023 § 178

Valmistelija: apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi

Taustaa

Pääministeri Sanna Marinin hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palveluiden) siirrosta paikallistasolle (TE24-uudistus). Linjaus liittyi hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyspalveluissa.

TE24-uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta.

Hallituksen esitys (HE 207/2022) laiksi työvoimapalvelujen järjestämisestä lähti eduskunnan käsittelyyn 6.10.2022. Laki hyväksyttiin eduskunnassa 1.3.2023 ja presidentti vahvisti lain 23.3.2023 (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, 380/2023).

Kuntaan siirtyviä lakisääteisiä palveluita on lähes 100. Lisäksi siirtyvät siirtyvien palveluiden hankinta- ja maksatustehtävät. Palveluihin ei juurikaan tule lainsäädännöllisiä muutoksia.

Palvelut siirtyvät kunnille 1.1.2025 alkaen. Samalla nykymuotoiset TE-toimistot lakkautetaan ja toimistojen henkilöstö siirtyy kuntien palvelukseen liikkeenluovutuksella ns. vanhoina työntekijöinä. Tämän hetken arvion mukaan Kouvolan kaupungille siirtyisi henkilöstöä TE-uudistuksen myötä noin 80–85.

TE24-uudistukseen liittyy myös työttömyysturvauudistus, jossa kunnan vastuu työttömyysturvasta aikaistuu nykyisestä. Yksittäisen kunnan rahoitusosuus muuttuu sekä työttömyyden määrän että työttömyyden pituuden mukaan. Mitä pidempään yksittäisen henkilön työttömyys kestää, sitä isomman osan kunta joutuu etuuskuluista maksamaan.

Miksi siirto tehdään?

TE-palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinvoimapalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Palvelut muodostavat palveluekosysteemin, jota hyödyntäen asiakkaat työllistyvät nopeammin.

Kunnilla on hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja.

Samanaikaisesti uudistetaan myös maahanmuuttajien lainsäädäntö Suomessa, KOTO24. Nämä kaksi uudistusta kulkevat rinnakkain ja niitä myös valmistellaan kokonaisuutena Kouvolassa.

Miten siirto rahoitetaan?

Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtiosuustehtävän. TE-uudistuksen tavoitteena on nivoa työvoimapalvelut osaksi kunnan elinvoimatyötä sekä tuottaa tehokkaampia ja saavutettavampia palveluita.

Siirtyvä kokonaisuus voidaan jakaa kahteen osaan: siirtyviin työvoimapalveluihin sekä kannustinmalliin eli kasvaviin työttömyysetuuskuluihin.

Siirtyvien työvoimapalveluiden osalta yleiskatteisia valtiosuuksia maksetaan kunnan työikäisen väestön (18–64-vuotiaat) sekä työttömien määrän perusteella. Työttömien määrä lasketaan laajan työttömyyden perusteella, jolloin mukaan lasketaan myös työvoimapalveluiden piirissä olevat työttömät sekä palkkatuella työskentelevät. Näiden uusien valtiosuuskriteerien lisäksi vieraskielisyyden perusteella kohdennetaan työttömien kotoutumiskoulutuksen kustannuksia vastaava rahoitus. Rahoitus tarkistetaan vuosittain ja palveluiden rahoituksessa on kahden vuoden siirtymäaika. Tällä hetkellä käytössä olevat Työ- ja elinkeinoministeriön rahoituslaskelmat perustuvat vuoden 2019 toteumiin, joka näyttää Kouvolalle arvioidut kustannukset tulevat olemaan vuositasolla 1,9 miljoonaa suuremmat kuin Kouvolan saamat valtiosuuksien lisäykset. TEM on ilmoittanut päivittävänsä laskelmat syksyllä 2023. TE-palveluiden siirrossa tavoitellaan kustannusneutraaliutta.

Uudistuksen myötä lisääntyvät kunnan työttömyysetuuskulut korvataan valtiosuutta lisäämällä. Työvoimapalveluista poiketen, lisäkulut korvataan kiinteällä valtiosuuden lisäyksellä, jonka suuruus uudistuksen voimaantulohetkellä vastaa kunnalle siirtyvää uutta rahoitusvastuuta. Kasvaneiden etuuskulujen korvaus pysyy kiinteänä, eikä muutu esimerkiksi työttömien määrän muuttuessa. Kiinteää korvausta kuitenkin korotetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

TE-palvelut siirretään kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Yksittäinen kunta voi järjestää TE-palvelut itsenäisesti, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000.

Kouvolan kaupungin työvoiman määrä on 35 611 (Kaakkois-Suomen työllisyyskatsaus 6/2023). Kouvolan kaupungilla on näin ollen

työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetyn lain (380/2023) nojalla mahdollisuus järjestää työvoima- ja elinkeinopalvelut itsenäisesti asukkailleen.

Kouvola on pinta-alaltaan laaja eikä kunnalla ole luontaisia yhteistyötahoja työvoimapalvelujen järjestämiseksi. Kouvolan kaupunki muodostaa luonnollisen työssäkäyntialueen, johon pendelöidään ympäröivistä kunnista jonkin verran (13,6 % alueella työssä käyvistä), missä nähdään kasvun mahdollisuuksia.

Kouvolan kaupungilla on vahva tahtotila elinvoiman kehittämiseen työvoima- ja elinkeinopalveluiden tehokkaan ja taloudellisen järjestämisen takaamiseksi. Palveluiden itsenäisen järjestämisen kautta Kouvola pystyy myös paremmin vaikuttamaan kaupungin vastuulle tulevien työttömyysturvakustannusten kehitykseen.

Nykyinen Kaakkois-Suomen TE-toimisto toimii kahden maakunnan alueella, Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa. Valmistelua on tehty Kaakkois-Suomen alueella siten, että alueelle on TE24-uudistuksen myötä muodostumassa kolme työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämisaluetta: Kouvola itsenäisenä järjestäjänä, Etelä-Kymenlaakso vastuukuntana Kotka ja Etelä-Karjala vastuukuntana Lappeenranta.

Suunnitelma työvoimapalveluiden järjestämiseksi

Suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämiseksi on määritetty lain ta-soiseksi asiakirjaksi (Laki työvoimapalvelujen järjestämiseksi 380/2023, 15§).

Suunnitelmasta on käytävä ilmi:

- a) laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen varattavat taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä niiden kohdentuminen,
- b) laissa tarkoitettujen palvelujen tuottamista ja kohdentamista koskevat ratkaisut,
- c) toimipisteiden määrä ja sijoittuminen,
- d) yhteistyötahot ja -muodot,
- e) työperäisen maahanmuuton, työvoiman ja työpaikkojen kohtaannon sekä työvoiman liikkuvuuden edistäminen sekä
- f) varautuminen rakennemuutostilanteisiin.

Suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämiseksi on **liitteenä**.

Päätöksenteko

Lain edellyttämä valtuustotasoinen päätös työvoimapalveluiden järjestämisvastuusta ja suunnitelmasta työvoimapalvelujen järjestämiseksi tulee toimittaa tiedoksi Työ- ja elinkeinoministeriölle kahden viikon kuluessa päätöksenteosta, mutta viimeistään 31.10.2023.

Hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen ja projektipäällikkö Lisa Forss ovat kokouksessa paikalla asiantuntijoina vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen, p. 020 615 7429, sanna-riitta.junnonen(at)kouvola.fi ja projektipäällikkö Lisa Forss, puh. 020 615 7550, lisa.forss(at)kouvola.fi.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto

1. päättää, että Kouvolan kaupunki järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti 1.1.2025 alkaen ja
2. hyväksyy suunnitelman työvoimapalvelujen järjestämiseksi.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus päätti ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto

1. päättää, että Kouvolan kaupunki järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti 1.1.2025 alkaen ja
2. hyväksyy suunnitelman työvoimapalvelujen järjestämiseksi.

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnoselle ja projektipäällikkö Lisa Forssille. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.
